

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอโกสุมพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
  2. สมมติฐานการวิจัย
  3. วิธีการดำเนินการวิจัย
  4. การวิเคราะห์ข้อมูล
  5. สรุปผลการวิจัย
  6. อภิปรายผล
  7. ข้อเสนอแนะ
- มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอโกสุมพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ ทั้งโดยรวมและรายด้าน

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ความความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน อำเภอโกสุมพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอโกสุมพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

2. สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอ โกลสุมพิสัย มีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอ โกลสุมพิสัย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาในการจัดทำหลักสูตรจากเอกสารของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ. 2545 : 9) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ว่าด้วยการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา ในภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มี ทั้งหมด 12 ด้าน ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
  2. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
  3. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์
  4. กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น และสัดส่วนเวลาเรียน
  5. กำหนดผลเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค
  6. จัดทำคำอธิบายรายวิชา
  7. จัดทำหน่วยการเรียนรู้
  8. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
  9. กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  10. กำหนดสื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้
  11. กำหนดการวัดและประเมินผล
  12. บริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากร
- ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในอำเภอโกสุมพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1
ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2548 รวมทั้งสิ้น 874 คน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดย สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และ
การใช้ตารางสำเร็จรูปของ เกรจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608-609
อ้างใน บุญชุม ศรีสะอาด. 2543 : 43) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 449 คน

3.3 ตัวแปรที่ศึกษา

3.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ครูผู้สอน
- 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3.2 ตัวแปรตาม (dependent variable) ได้แก่ ปัญหาการจัดทำหลักสูตร

สถานศึกษามีทั้งหมด 12 ด้าน ได้แก่

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายของการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษา
- 3) การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 4) การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้นและสัดส่วนเวลาเรียน
- 5) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค
- 6) จัดทำคำอธิบายรายวิชา
- 7) จัดทำหน่วยการเรียนรู้
- 8) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
- 9) กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 10) กำหนดสื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้
- 11) กำหนดการวัดและประเมินผล

12) บริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากร ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาปัญหา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอโกสุมพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ แล้วนำไป ทดลองใช้ในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มีใช้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความ เชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอ โกสุมพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบ มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะ และแนวทาง ในการพัฒนาปรับปรุงการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการนำ หนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการ เก็บข้อมูลและนำแบบสอบถามส่งให้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อความอนุเคราะห์ในการตอบ แบบสอบถาม พร้อมทั้งนัดหมายวันและเวลาในการเก็บแบบสอบถามคืน จากแบบสอบถาม ที่ส่งไปทั้งหมด จำนวน 449 ชุด ได้รับคืนทั้งหมด 449 ชุด คิดเป็น 100%

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี Scheffe'

5. สรุปผลการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

จากการศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอโกสุมพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า

1. ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านที่ 5 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปี หรือรายภาค ($\bar{X} = 3.33$) ด้านที่ 7 จัดทำหน่วยการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.10$) และด้านที่ 2 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 6 มีการติดตามผลการปฏิบัติงานในการจัดทำหลักสูตรเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข ($\bar{X} = 3.21$) ข้อ 3 มีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.79$) และ ข้อ 4 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 2.78$)

1.2 ด้านที่ 2 กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 2 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 11 ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ($\bar{X} = 3.22$) ข้อ 10 มีการระดมความคิดเห็นในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายให้ชัดเจน ($\bar{X} = 3.18$) และข้อ 8 มีการกำหนดวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 3.13$)

1.3 ด้านที่ 3 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 3 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 15 มีการกำหนดเป้าหมายให้ครอบคลุมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้ชัดเจน ($\bar{X} = 3.28$) ข้อ 14 มีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ($\bar{X} = 3.16$) และข้อ 18 สถานศึกษาได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตรงกับความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 2.99$)

1.4 ด้านที่ 4 กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น และ สัดส่วนเวลาเรียน

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 4 การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้นและสัดส่วนเวลาเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 27 มีการกำหนดสัดส่วนเวลาเรียนรายปีเหมาะสมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 3.32$) ข้อ 25 มีการกำหนดสัดส่วนเวลาเรียนรายปีเหมาะสมได้แก่ สังคมศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.21$) และข้อ 20 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{X} = 3.00$)

1.5 ด้านที่ 5 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้รายปี / รายภาค หากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 5 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียง ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ข้อ 28 มีการจัดทำสาระการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี / รายภาคและมีการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นให้เหมาะสม ($\bar{X} = 3.46$) ข้อ 29 มีการ กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาคและมีการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมีการกำหนด เวลาเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาคให้เหมาะสมและชัดเจน ($\bar{X} = 3.27$) และข้อ 30 มีการกำหนดเวลาเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี/รายภาค ให้เหมาะสมและชัดเจน ($\bar{X} = 3.27$)

1.6 ด้านที่ 6 จัดทำคำอธิบายรายวิชา

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 6 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 31 มีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาที่สอดคล้องกับเวลาเรียนในการจัดทำ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการที่คาดหวังรายปี ($\bar{X} = 3.00$) ข้อ 35 บุคลากรในสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.99$) และข้อ 34 รายละเอียดรายวิชากำหนดไว้ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ ($\bar{X} = 2.94$)

1.7 ด้านที่ 7 จัดทำหน่วยการเรียนรู้

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 7 จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 38 มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ จำนวนเวลาเรียนให้เหมาะสม กับหน่วยย่อยการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.23$) ข้อ 36 มีการนำเอาสาระการเรียนรู้รายปี / รายภาค ไปบูรณาการในการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย ๆ ให้เหมาะสม ($\bar{X} = 3.11$) และข้อ 37 มีการตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.10$)

1.8 ด้านที่ 8 จัดทำแผนการเรียนรู้

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 8 การจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 41 มีการวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา รายปี/รายภาค ในการกำหนดเป็นแผน การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้สอนให้ชัดเจน ($\bar{X} = 3.05$) ข้อ 43 มีการออกแบบกิจกรรม เน้นแนวที่สอดคล้องกับวิถีภาวะทางอารมณ์แก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 3.04$) และข้อ 42 มีการออกแบบ กิจกรรมเน้นแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะพัฒนาชีวิตให้แก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 3.03$)

1.9 ด้านที่ 9 กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 9 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 46 มีการออกแบบกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและบำเพ็ญประโยชน์ มีการสร้างระเบียบวินัยให้ชัดเจน ($\bar{X} = 3.00$) ข้อ 45 มีการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อมุ่งปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.00$) และข้อ 44 มีการออกแบบ กิจกรรมตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.00$)

1.10 ด้านที่ 10 กำหนดสื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 10 กำหนดสื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ข้อ 50 มีการกำหนดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ค้นคว้าให้ชัดเจน ($\bar{X} = 3.10$) ข้อ 49 มีการกำหนดสื่อการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงการจัดทำพัฒนา สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 3.07$) ข้อ 48 มีการกำหนดสื่อการเรียน การสอน แหล่งเรียนรู้ต้องคำนึงถึงสื่อที่มีอยู่ตามสภาพจริงในธรรมชาติ ($\bar{X} = 2.94$)

1.11 ด้านที่ 11 กำหนดการวัดและประเมินผล

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 11 กำหนดการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 55 ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในการกำหนดรูปแบบ วิธีการ และเกณฑ์การตัดสินและประเมินผลตามสภาพจริง ($\bar{X} = 3.15$) ข้อ 52 นักเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบวิธีการและเกณฑ์การตัดสินการวัดและประเมินผล

($\bar{X} = 3.15$) และข้อ 51 มีรูปแบบวิธีการและเกณฑ์การตัดสินและการวัดประเมินผลมีการ
แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.10$)

1.12 ด้านที่ 12 บริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และ
บุคลากรให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 12
การบริหารงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรให้สอดคล้องกับหลักสูตร
สถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ใน
ระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 59
มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในการจัดทำหลักสูตร ($\bar{X} = 3.08$) ข้อ 57
มีการวางแผนจัดทำโครงการของงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.03$)
และข้อ 58 มีการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.03$)

2. เปรียบเทียบปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อำเภอโกสุมพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการ
สถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า ในด้านที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ด้านที่ 2 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ
และเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านที่ 4 การจัดโครงสร้างหลักสูตร
สถานศึกษาแต่ละช่วงชั้นและสัดส่วนเวลาเรียน ด้านที่ 5 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและ
สาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค ด้านที่ 6 จัดทำคำอธิบายรายวิชา ด้านที่ 7 จัดทำหน่วยการเรียนรู้
และด้านที่ 11 กำหนดการวัดและประเมินผล มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านที่ 3 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านที่ 8 จัดทำ
แผนการจัดการเรียนรู้, ด้านที่ 9 กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านที่ 10 กำหนดสื่อการเรียนรู/
แหล่งการเรียนรู้ และด้านที่ 12 บริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และ
บุคลากรให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ไม่พบความแตกต่าง

6. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การศึกษาปัญหาการจัดทำหลักสูตร ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอโกสุมพิสัย สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัญหาการจัดทำหลักสูตร ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2544 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้อง
กับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและบุคลากรได้มีการวางแผนในการ
ทำงานที่ มีนโยบายและแนวทางในการทำงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
ที่ชัดเจน มีการมอบหมายการทำงานแก่บุคลากรที่ชัดเจน มีการประสานงาน การระดมวางแผน
ในการทำงานระหว่างคณะผู้ปฏิบัติงาน บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานด้าน
หลักสูตร ทำให้การทำงานดำเนินไปด้วยความราบรื่น จึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและ
อุปสรรคในขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำงานด้านหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ
การศึกษาของ อุบล ชมประสาธ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัญหาการพัฒนาหลักสูตร
ท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ปัญหา
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง และ
สอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิวิชัย ชาญพิทยา (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัย เรื่องการศึกษา
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปฏิบัติการศึกษาที่ 6 สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการพัฒนา
หลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
มีความต้องการในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ เซาว์ บำขุนทด (2546 :
บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัย เรื่อง การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของ
โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อยู่ใน
ระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ อิงลิช แอนด์ สเตฟฟี (English and
Steffy 1983 : 29-32 อ้างอิงมาจาก สายสวาสดี วิไลกุล 2537 : 69) ที่ได้ศึกษาเรื่อง
ความแตกต่างระหว่างการสร้างหรือการออกแบบหลักสูตรและการนำไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า
การวางแผนออกแบบการสร้างหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้นั้นมีความแตกต่างกัน
การสร้างหลักสูตรเป็นการทำเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปตามเป้าหมายซึ่งองค์ประกอบ
หลายประการอาจจะยังไม่สัมพันธ์กันอย่างเต็มที่ ส่วนการนำหลักสูตรไปใช้นั้นต้องสัมพันธ์

กับการบริหารหลักสูตร จะต้องมีการจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน และโจฮันเซน (Johansen. 1967 : 81-83 อ้างอิงมาจาก สมทรง ชุมรัมย์ ; 2542 : 68) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความมีอิทธิพลของการรับรู้ของครูในการตัดสินใจใช้ และส่งเสริมหลักสูตรในท้องถิ่น พบว่าครูมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตร เป็นผู้ส่งเสริมและแนะนำหลักสูตรไปปฏิบัติได้ดีกว่าครู ไม่มีส่วนร่วม

1.1 เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำหลักสูตร ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า บทบาทและหน้าที่หลักของผู้บริหาร คือการบริหารจัดการด้านหลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดและเกิดผลดีต่อผู้เรียนให้มากที่สุด การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ต้องมีการบริหารจัดการที่ดี มีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการทำงาน มีการแต่งตั้งและมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรที่เหมาะสม มีการประชุมวางแผนและประสานงานในการทำงานระหว่างบุคลากร ผู้บริหารให้การสนับสนุนและมีการนิเทศติดตามการทำงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้การทำงานลดปัญหาและอุปสรรค สามารถดำเนินได้อย่างราบรื่นและต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุทวิช ชาลพิทยา (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัย เรื่องการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปฏิบัติการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีความต้องการในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ เชาวน์ บำขุนทด (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัย เรื่อง การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อยู่ในระดับปานกลาง

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำหลักสูตร ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะว่า ครูผู้สอน เป็นผู้นำนโยบายสู่การปฏิบัติ เมื่อมีแนวทางในการทำงานที่ชัดเจน มีการวางแผนในการทำงานที่ง่ายต่อการปฏิบัติ มีคณะทำงานที่เหมาะสม ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และมีความเข้าใจในการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสถานศึกษาและเหมาะสม

กับสภาพของผู้เรียน ผู้บริหารและคณะกรรมการมีการนิเทศ ติดตามและให้คำแนะนำในการทำงานเป็นระยะ ซึ่งส่งผลให้การทำงานดำเนินไปด้วยความราบรื่น ประสบผลสำเร็จตามที่ได้วางแผนไว้ ลดปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิวิชา ชาญพิทยา (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปฏิบัติการศึกษาที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีความต้องการในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ เชาวน์ บำขุนทด (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัย เรื่อง การใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้ หลักสูตร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อยู่ในระดับปานกลาง และนิติพร อินทรสิทธิ์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา สภาพปัญหาในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่า ปัญหาในการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรนั้น ด้านการ ประชาสัมพันธ์หลักสูตร ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ด้านสังคมและชุมชนและ ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดโครงสร้างหลักสูตร การจัดทำสาระของหลักสูตร การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กำหนด รูปแบบ วิธีการเกณฑ์การตัดสิน เอกสารหลักฐานการศึกษา การออกแบบการเรียนรู้ และการพัฒนาระบบการส่งเสริม สนับสนุน ส่วนปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา นั้น ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง ยกเว้น ด้านการจัดโครงสร้างหลักสูตรที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหา ในการดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน และสอดคล้องกับ วัลลภา อารีรัตน์ และคณะ. (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา สภาพการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดชัยภูมิ จากผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นขั้นตอนที่สอดคล้องกับแนวทางที่กรมวิชาการได้เสนอแนะของ โรงเรียนบ้านห้วยหนอง จันทิ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนัก ส่งบุคลากรเข้าอบรมการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน ขึ้นวางแผนตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ /

พันธกิจ/เป้าหมาย จัดทำสาระของหลักสูตรทั้ง 8 กลุ่ม การกำหนดสัดส่วนเวลา ชั้นดำเนินการ ในการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค การทำคำอธิบายรายวิชา และการจัดหน่วย การเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งการปฏิบัติในแต่ละชั้นอยู่ในระดับ มากที่สุดทุกเรื่อง

คณะกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ตามหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2544 ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน ได้มีการประสานงานที่ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการประชาสัมพันธ์และการสร้างความ เข้าใจที่ดีกับคณะกรรมการสถานศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาและการบริหาร จัดการหลักสูตร คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรสถานศึกษา เพราะว่ามีประชุมสร้างความเข้าใจ การอบรมสัมมนาและศึกษาคูงานเรื่องหลักสูตรร่วมกับ ทางโรงเรียน การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน องค์กรท้องถิ่นและ ผู้ปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มีส่วนร่วมรับรู้ในเรื่องของการบริหารหลักสูตรเป็นการ สร้างความภาคภูมิใจและสร้างความมั่นใจในการทำงานให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาในการ ทำงานร่วมกับโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ลูเมสเวิร์ พรหมินทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัย พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและ รายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขต บริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และด้านการเสริมสร้างความ สัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานกับองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อให้ สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นที่อยู่ ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ โจฮันเซน (Johansen. 1967 : 81-83 อ้างอิงมาจาก สมทรง ชุมรักษ์. 2542 : 68) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง ความมีอิทธิพลของการรับรู้ของครูในการตัดสินใจใช้ และส่งเสริมหลักสูตรในท้องถิ่น พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตร เป็นผู้ส่งเสริมและแนะนำ หลักสูตรไปปฏิบัติได้ดีกว่า ครูไม่มีส่วนร่วม และทราซินคา (Tracinka. 1996 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษา ผลการ กระทบของการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาแบบพิเศษ ที่มีต่อครูผู้สอนและหลักสูตร พบว่า การให้ ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลง

กระบวนการจัดการ ศึกษาแบบพิเศษมากขึ้น โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร การศึกษา การบริหารงบประมาณ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนระดับประถมศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่นในทางที่ดี จากผลของงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาที่ผ่านมายังไม่สนองตอบต่อสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แท้จริงของผู้เรียน ทั้งนี้อันเนื่องมาจากปัญหาบุคลากรมีจำนวนจำกัด ทางด้าน ความรู้และปริมาณปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ ปัญหาการขาดการเอาใจใส่ ดูแลของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ จึงต้องมีการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยนำเอาภูมิปัญญาของท้องถิ่นมากำหนดเป็นหลักสูตร เพื่อให้ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการครองชีพ ของชุมชน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรัก ห่วงเห่นและศรัทธาในท้องถิ่นของตนเอง มากยิ่งขึ้น

1.2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.2.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ที่เกี่ยวข้อง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า การขาดความพร้อมในเรื่องของการ วางแผนในการทำงาน การเก็บข้อมูลเพื่อการวางแผน การประสานการทำงานอาจทำได้ ไม่ทั่วถึงและมีอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมศักดิ์ บุญดีกุล (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบในการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น คือ บุคลากร ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและวิธีการสอนและบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ด้านหลักสูตร การนำข้อมูลของครูและนักเรียนมาใช้ เทคนิคและทักษะในการประชาสัมพันธ์ การจัดทำรายวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญ ในเรื่องของการใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ การขาดบุคลากรในการนิเทศ ติดตามและประเมินผล การขาดการประสานงานที่ดีระหว่าง โรงเรียนและวิทยากร การขาดแหล่งค้นคว้าเอกสาร ทางวิชาการและสื่อวัสดุ อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ไม่เพียงพอ

1.2.2 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรปรับปรุงบทบาททำงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการวางแผนการทำงานที่ชัดเจน มีการมอบหมายแต่งตั้ง คณะทำงานที่เหมาะสม มีการประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครอง เพื่อระดมความคิด และกำหนดแนวทางในการทำงานที่สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของชุมชนและสภาพของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกลุ่มพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6 สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

1) ค่าเฉลี่ย ผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2) สถานศึกษามีเวลาเตรียมความพร้อมน้อยบุคลากรภายในสถานศึกษา ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขาดทักษะและความชำนาญในการจัดทำสาระหลักสูตรขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน วิทยาการที่ให้ความรู้ความเข้าใจยังไม่มีความชัดเจนในเนื้อหา ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวางแผนเพื่อเตรียมเอกสาร คู่มือ วัสดุ และแหล่งเรียนรู้ยังไม่เพียงพอ การวัดและประเมินผล และเอกสารต่าง ๆ ยังไม่มีรูปแบบที่แน่นอนและ ชัดเจน การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลยังไม่เป็นระบบและขาดความต่อเนื่อง การสรุปผลการดำเนินงานยังจัดทำได้ไม่ชัดเจนและต่อเนื่อง ข้อมูลและสารสนเทศที่เก็บรวบรวมไว้ยังไม่ได้นำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเท่าที่ควร

3) สถานศึกษามีระยะเวลาเตรียมความพร้อมน้อย บุคลากรบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ครูขาดความมั่นใจในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ขาดการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลและประเมินผลตลอดจนรูปแบบเอกสารต่าง ๆ

ยังไม่ชัดเจนการรายงานผลการเรียนของผู้เรียนต่อชุมชนมีน้อย การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลยังไม่เป็นระบบและชัดเจนตลอดจนขาดความต่อเนื่อง ขาดการนำข้อมูลสารสนเทศที่เก็บรวบรวมไว้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเท่าที่ควรสุดท้ายขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ

4) บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและสาระหลักสูตร ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญแต่ละสาระการเรียนรู้คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและมีส่วนร่วมในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาน้อย สถานศึกษามีเวลาเตรียมความพร้อมน้อย จึงขาดความมั่นใจในการจัดทำสาระหลักสูตร นโยบายการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการขาดความแน่นอน ไม่ชัดเจน ขาดสื่อ เอกสาร วัสดุและอุปกรณ์ และข้อมูลสารสนเทศในการจัดทำหลักสูตร ขาดงบประมาณสนับสนุนระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนไม่ค่อยเป็นระบบชัดเจน ครุมี ภาระงานอื่นมาก จึงมีระยะเวลาในการจัดทำหลักสูตรน้อย สถานศึกษาบางแห่งจัดทำสาระหลักสูตรไม่ได้ จึงลอกเลียนจากสถานศึกษาอื่น บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการบริหารหลักสูตรและมีเวลาในการวางแผนน้อย

1.2.3 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ขั้นตอนของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ อาจทำได้ไม่ทั่วถึงและไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่นและไม่สอดคล้องกับสภาพสถานศึกษา เนื่องจากความพร้อมทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนการประสานความร่วมมือที่ีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งอาจทำได้ไม่ทั่วถึงนัก สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉันทนา กล่อมจิต และกิ่งฟ้า สินธุวงษ์. (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษาโรงเรียนเขวไร่ศึกษา จังหวัดมหาสารคาม จากการวิจัยพบว่า คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มาจาก ชุมชน ได้ให้ความไว้วางใจและอำนาจการตัดสินใจแก่ผู้บริหาร โรงเรียนสำหรับการบริหารจัดการและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนมีการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาการบริหารงานวิชาการการบริหารทั่วไป การจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน พบว่า การจัดทำคำอธิบายรายวิชาการออกแบบการเรียนรู้ และ

ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังไม่สามารถจัดได้หลากหลาย และยังไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกตามความสนใจ เนื่องจากข้อจำกัดของบุคลากรในโรงเรียน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ฮีเก้า (Hega. 1992) ได้ศึกษาความพร้อมเพียงในการให้ความร่วมมือในการศึกษาความเปลี่ยนแปลงนโยบายระดับภูมิภาคและการประสานงานของพวกเขาในการให้ความร่วมมือด้านนโยบายด้านการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า นโยบายทางการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในแต่ละภูมิภาค แต่ละท้องถิ่นเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งแต่ละท้องถิ่นไม่เหมือนกัน แต่มีลักษณะเด่นเฉพาะสำคัญ 2 ประการ คือ นโยบายต้องสัมพันธ์กับนโยบายของระดับระดับประเทศ และมีทั้งการกระจายอำนาจและรวมอำนาจซึ่งขึ้นอยู่กับประชาชนและชุมชน

1.2.4 การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้นและสัดส่วนเวลาเรียน

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า ผู้บริหาร บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้มีการวางแผนในการทำงานเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างหลักสูตร มีการมอบหมายงานและแต่งตั้งคณะทำงานที่เหมาะสม มีการประสานการทำงานระหว่างกลุ่มสาระเพื่อกำหนดสัดส่วนและจัดทำสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อัญชติ สารรัตน์ และคณะ (2546 : บทคัดย่อ) สภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่ายในตะวันออกเฉียงเหนือ : พหุกรณีศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนทั้ง 10 โรงเรียน ประกอบด้วยการจัดทำหลักสูตร การบริหารจัดการหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร ด้านการจัดทำหลักสูตร โรงเรียนดำเนินตามแนวทางที่ได้รับการอบรมจากกรมวิชาการ ส่วนการใช้หลักสูตรได้พยายามดำเนินแนวทางของหลักสูตรที่จัดทำขึ้นให้มากที่สุด และส่วนใหญ่ นำการประเมินหลักสูตรเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของแผนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ปัญหาอุปสรรคที่พบ คือ ระยะเวลาการอบรมน้อย และอบรมได้ไม่ทั่วถึง กระบวนการอบรมผู้เข้ารับการอบรมได้เพียงการรับรู้ว่าจะทำอะไร มีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร แต่ยังไม่เข้าใจเพียงพอที่จะจัดทำได้ด้วยตนเองจึงทำตามต้นแบบ มีระยะเวลาจำกัดในการจัดทำหลักสูตร ขาดความมั่นใจในการจัดทำ ขาดเอกสารตำราและแหล่งความรู้สำหรับใช้ในการค้นคว้าชุมชนยังไม่สามารถเข้ามาช่วยเหลือการจัดการศึกษา

ของโรงเรียนได้มากนักเพียงแต่รับทราบและให้การสนับสนุนเอื้ออำนวยความสะดวก โดยเฉพาะเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ด้านการใช้หลักสูตร โรงเรียนยังไม่สามารถใช้หลักสูตรได้ตามที่เขียนทุกประการ โดยเฉพาะในเรื่องของสาระการเรียนรู้

1.2.5 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า มีการบริหารจัดการที่เหมาะสม และมีการวางแผนในการทำงานที่ดี มีการแต่งตั้งและมอบหมายงานทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พันธณี วิหคโต (2546 : 2-9) ได้ศึกษา ผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ สถานศึกษา โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานบริหาร การศึกษาท้องถิ่น และสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า

- 1) การจัดทำหลักสูตร ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ มีเวลาในการจัดทำ น้อยมาก ไม่มีเวลาศึกษาอย่างเพียงพอ รีบเร่งเกินไป ไม่มีเวลาได้ทบทวนตรวจสอบ ทำให้ หลักสูตรไม่สมบูรณ์ ขาดคุณภาพ และไม่มีโอกาสปรับปรุงแก้ไข
- 2) การบริหารจัดการหลักสูตร ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขาดแคลนบุคลากร ขาดครูที่มีความรู้เฉพาะด้าน โดยเฉพาะวิชาหลัก เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ต่างประเทศ ทำให้จัดครูเข้าสอนไม่ตรงกันกับความสามารถ ไม่ตรงตามวุฒิ ไม่ตรงตาม ความถนัดของครู และทำให้ครูต้องสอนหลายวิชารวมทั้งหลักสูตรเก่าและหลักสูตรใหม่
- 3) การจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูขาดความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้ การกำหนดการเรียนรู้ การจัดทำแผนการเรียนรู้และการสอนแบบ บูรณาการ แนวทางการ จัดทำแผนไม่ชัดเจน มีรายละเอียดและขั้นตอนการจัดทำยุ่งยาก ต้องใช้เวลามาก และจัดด้วยความไม่มั่นใจ
- 4) สื่อการเรียนการสอน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สื่อการเรียนการสอน เอกสารหนังสือเรียน หนังสือสำหรับค้นคว้า และสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียน การสอนสำหรับครูและนักเรียน มีน้อย ไม่เพียงพอ เก่า และล้าสมัยไม่สอดคล้องกับเนื้อหา ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่หลากหลาย บางสาระไม่สามารถจัดหาสื่อได้และไม่มีแหล่งศึกษา ค้นคว้า แหล่งวิทยากร แหล่ง การเรียนรู้ในชุมชนมีน้อย ไม่เพียงพอ และไม่หลากหลาย ขาดสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้ นักเรียนและครู ได้ศึกษาค้นคว้า

5) การพัฒนาผู้เรียนปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูยังไม่เข้าใจการจัดกิจกรรม ขาดประสบการณ์ ไม่ชำนาญการจัดกิจกรรมแนะแนว มีความรู้ไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรม ไม่เข้าใจวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม จึงช่วยเหลือนักเรียนตามที่พอจะทำได้

6) การวัดและประเมินผลปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ครูขาดความเข้าใจและขาดทักษะในการวัดและประเมินผล รูปแบบ และแนวทางการวัดและประเมินผลไม่ชัดเจน ไม่เข้าใจวิธีการและประเมินผลตามสภาพจริงในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่มีความรู้ในการจัดทำเครื่องมือวัดผลประเมินผล ขาดแนวและวิธีในการสร้างแบบประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย

7) การมีส่วนร่วมของชุมชน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วม น้อย ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการศึกษา แนวใหม่การวัดและประเมินผล/การจัดกิจกรรม/การจัดทำหลักสูตร มีความรู้ น้อย ขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาท คิดว่าเป็นหน้าที่ของครู โรงเรียน และเชื่อมั่นว่าครูสามารถทำได้ดีกว่า

1.2.6 จัดทำคำอธิบายรายวิชา

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะ ผู้บริหารได้ให้การสนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้ทำงานอย่างเต็มที่เพื่อ การดำเนินงานด้านไปด้วยความราบรื่น มีการกำหนดคำอธิบายรายวิชาและการจัดสาระ การเรียนรู้ที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับสภาพสถานศึกษาและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษา ของสมศักดิ์ บุญดีกุล (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารหลักสูตรมัธยม ศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบในการ บริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและ วิธีการสอนและบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านหลักสูตร การนำข้อมูลของครูและ นักเรียนมาใช้ เทคนิคและทักษะในการประชาสัมพันธ์ การจัดทำรายวิชาให้สอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่น การขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ การขาดบุคลากรในการนิเทศ ติดตามและประเมินผล การขาดการประสานงานที่ีระหว่าง โรงเรียนและวิทยากร การขาดแหล่งค้นคว้าเอกสารทางวิชาการและสื่อวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ

1.27 จัดทำหน่วยการเรียนรู้

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่าผู้บริหารได้สนับสนุนให้ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาเอกสาร จัดทำ เอกสาร การจัดทำสาระและหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมและชัดเจนเพื่อนำไปปฏิบัติได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พันธณีย์ วิหคโต (2546 : 2-9) ได้ศึกษา ผลการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น และสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า

- 1) การจัดทำหลักสูตร ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ มีเวลาในการจัดทำ น้อยมาก ไม่มีเวลาศึกษาอย่างเพียงพอ รีบเร่งเกินไป ไม่มีเวลาได้ทบทวนตรวจสอบ ทำให้ หลักสูตรไม่สมบูรณ์ ขาดคุณภาพ และไม่มีโอกาสปรับปรุงแก้ไข
- 2) การบริหารจัดการหลักสูตร ปัญหาที่พบมากที่สุด คือขาดแคลน บุคลากรขาดครูที่มีความรู้เฉพาะด้าน โดยเฉพาะวิชาหลัก เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ ทำให้จัดครูเข้าสอนไม่ตรงกันกับความสามารถ ไม่ตรงตามวุฒิ ไม่ตรง ตามความถนัดของครู และทำให้ครูต้องสอนหลายวิชารวมทั้งหลักสูตรเก่าและหลักสูตรใหม่
- 3) การจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูขาดความ เข้าใจในการจัดการเรียนรู้ การกำหนดการเรียนรู้ การจัดทำแผนการเรียนรู้และการสอน แบบบูรณาการ แนวทางการ จัดทำแผนไม่ชัดเจน มีรายละเอียดและขั้นตอนการจัดทำยุ่งยาก ต้องใช้เวลามาก และจัดด้วยความไม่มั่นใจ
- 4) สื่อการเรียนการสอน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สื่อการเรียนการสอน เอกสารหนังสือเรียน หนังสือสำหรับค้นคว้า และสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียน การสอนสำหรับครูและนักเรียน มีน้อย ไม่เพียงพอ เก่า และล้าสมัยไม่สอดคล้องกับเนื้อหา ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่หลากหลาย บางสาระไม่สามารถจัดหาสื่อได้และไม่มีแหล่งศึกษา ค้นคว้า แหล่งวิทยากร แหล่ง การเรียนรู้ในชุมชนมีน้อย ไม่เพียงพอ และไม่หลากหลาย ขาดสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้นักเรียนและครูได้ศึกษาค้นคว้า
- 5) การพัฒนาผู้เรียนปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูยังไม่เข้าใจการจัด กิจกรรม ขาดประสบการณ์ ไม่ชำนาญการจัดกิจกรรมแนะแนว มีความรู้ไม่เพียงพอในการจัด กิจกรรม ไม่เข้าใจวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม จึงช่วยเหลือนักเรียนตามที่พอจะทำได้

6) การวัดและประเมินผลปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ครูขาดความเข้าใจ และขาดทักษะในการวัดและประเมินผล รูปแบบ และแนวทางการวัดและประเมินผลไม่ชัดเจน ไม่เข้าใจวิธีการและประเมินผลตามสภาพจริงในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่มีความรู้ในการจัดทำเครื่องมือวัดผลประเมินผล ขาดแนวและวิธีในการสร้างแบบประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย

7) การมีส่วนร่วมของชุมชน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วม น้อย ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการศึกษา แนวใหม่การวัดและประเมินผล/การจัดกิจกรรม/การจัดทำหลักสูตร มีความรู้ น้อย ขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาท คิดว่าเป็นหน้าที่ของครู โรงเรียน และเชื่อมั่นว่าครูสามารถทำได้ดีกว่า

1.2.8 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารและครูผู้สอนได้มีการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์หลักสูตรเพื่อนำมาจัดทำคำอธิบายรายวิชา สาระการเรียนรู้และการจัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วัลลภา อารีรัตน์ และคณะ. (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดชัยภูมิ จากผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นขั้นตอนสอดคล้องกับแนวทางที่ กรวิชากรเสนอแนะของโรงเรียน บ้านห้วยหนองจันทิ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนัก ส่งบุคลากรเข้าอบรม การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน ขั้นวางแผนตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ / พันธกิจ / เป้าหมาย จัดทำสาระของหลักสูตรทั้ง 8 กลุ่ม การกำหนดสัดส่วนเวลา ขึ้นดำเนินการในการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี / รายภาค การทำคำอธิบายรายวิชา และการจัดหน่วยการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งการปฏิบัติในแต่ละขั้นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง และสอดคล้องกับการศึกษาของมูกอบโต (Mukoboto. 1982 : 245 : A) ได้ศึกษารูปแบบการวางแผนหลักสูตรในประเทศแซมเบีย เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผลกระทบของระบบการจัดการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า บทบาทที่กำหนดโดยรัฐบาล ไม่สอดคล้องกับบทบาทของกลุ่มต่างๆ ในทางปฏิบัติในการจัดหลักสูตร กลุ่มบุคคลต่างๆ ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรทุกระดับการศึกษา กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นว่า ครูและผู้นำทางการศึกษาควรจะได้รับผิดชอบในการสร้างหลักสูตรและการ

ตัดสินใจเลือกใช้หลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลจากผู้เรียนและชุมชน และควรมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการบริหารหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการต่าง ๆ และจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและมีการพัฒนาชุมชนด้านการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งมีการปฏิรูปการศึกษา

1.2.9 กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้มีการวางแผนในการทำงานด้านการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดในตัวผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิตินร อินทรสิทธิ์ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษา สภาพปัญหาในการใช้หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่า ปัญหาในการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร นั้น ด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ด้านสังคมและชุมชนและด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมาก ไปหาน้อย ดังนี้ การจัดโครงสร้างหลักสูตร การจัดทำสาระของหลักสูตร การกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจเป้าหมาย การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กำหนด รูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสิน เอกสารหลักฐานการศึกษา การออกแบบการเรียนรู้ และการพัฒนาระบบ การส่งเสริมสนับสนุน ส่วนปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา นั้น ส่วนใหญ่มีปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านการจัดโครงสร้างหลักสูตรที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหาในการดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง ทุกด้าน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ไรด์เอาท์ (Rideout. 1997 : 3348) ได้ศึกษาคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน (School – based Management) ในนิวฟันด์แลนด์และลาบราดอร์โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่น โดยส่วนมากดำเนินการโดยการตั้งสภา โรงเรียน การจัดทำข้อมูลใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครู-อาจารย์ ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ ในด้านงบประมาณ หลักสูตร บุคลากร สภาโรงเรียน และปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษาเลย ส่วนครู – อาจารย์ มีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาเพียงเล็กน้อยและในขอบเขตจำกัด ส่วนผู้บริหารมีบทบาทส่วนร่วมมากที่สุด ผู้ปกครองและครู – อาจารย์ มีความต้องการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ และร่วมมือในการดำเนินจัดการศึกษาและต้องการให้สภาโรงเรียนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหรือดำเนินการดังกล่าว และต้องการให้มีการปรับปรุงแนวการดำเนินงานโดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามา มีบทบาทมากยิ่งขึ้น ตลอดจนต้องการให้มีการกระจายอำนาจในการส่งงบประมาณมายังโรงเรียนโดยตรง ตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรระดับท้องถิ่น

1.2.10 กำหนดสื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

ปัญหาการจัดทำหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่าผู้บริหารและครูได้มีการวางแผนในการจัดทำสื่อ การใช้แหล่งเรียนในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสถานประกอบการในท้องถิ่นเพื่อเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน และให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนรู้ตามความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วัลลภา อารีรัตน์ และคณะ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดชัยภูมิ จากผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นขั้นตอนสอดคล้องกับแนวทางที่ กรมวิชาการเสนอแนะของโรงเรียนบ้านห้วยหนองจันทิ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนัก ส่งบุคลากรเข้าอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน ขึ้นวางแผนตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ / พันธกิจ / เป้าหมาย จัดทำสาระของหลักสูตรทั้ง 8 กลุ่ม การกำหนดสัดส่วนเวลา ขึ้นดำเนินการในการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี / รายภาค การทำคำอธิบายรายวิชา และการจัดหน่วยการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งการปฏิบัติในแต่ละขั้นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง และสอดคล้องกับการศึกษาของ เมอร์ริล (Merrill. 1992 : 358) ได้ศึกษา ปัจจัยด้านองค์กรและสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการปฏิรูปหลักสูตรกรณีศึกษาในการปรับปรุงโรงเรียนในเขตอำเภอ พบว่า ในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ลักษณะของเขตพื้นที่ของโรงเรียน ปัจจัยระดับโรงเรียน และปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียน และยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในโรงเรียนชนเมือง ยังต้องมีปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น ประวัติชุมชน ลักษณะของชุมชน การเมือง ประสพการณ์ของครู การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ และวัฒนธรรมของโรงเรียน

1.2.11 กำหนดการวัดและประเมินผล

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า มีการมอบหมายและแต่งตั้งคณะทำงานที่เหมาะสม ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวัด ประเมินผล มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานและมีเกณฑ์การวัดและประเมินการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับสภาพจริง และสอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ กลุ่มพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6 สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษา ขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่า

- 1) ค่าเฉลี่ย ผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง
- 2) สถานศึกษามีเวลาเตรียมความพร้อมน้อยบุคลากรภายในสถานศึกษา ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาขาดทักษะและความชำนาญในการจัดทำสาระหลักสูตรขาดบุคลากรที่มีความ ชำนาญในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน วิทยาการที่ให้ความรู้ความเข้าใจยังไม่มีความชัดเจนในเนื้อหา ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการ วางแผนเพื่อเตรียมเอกสาร คู่มือ วัสดุ และแหล่งเรียนรู้ยังไม่เพียงพอ การวัดและประเมินผล และเอกสารต่าง ๆ ยังไม่มีรูปแบบที่แน่นอนและ ชัดเจน การนิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินผลยังไม่เป็นระบบและขาดความต่อเนื่อง การสรุปผลการดำเนินงานยังจัดทำได้ ไม่ชัดเจนและต่อเนื่อง ข้อมูลและสารสนเทศที่เก็บรวบรวมไว้ยังไม่ได้นำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเท่าที่ควร
- 3) สถานศึกษามีระยะเวลาเตรียมความพร้อมน้อย บุคลากรบางส่วน ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ครูขาดความมั่นใจในการจัดทำสาระ ของหลักสูตรสถานศึกษา ขาดการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ขาดการมีส่วนร่วม ในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลและประเมินผลตลอดจนรูปแบบ เอกสารต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจนการรายงานผลการเรียนของผู้เรียนต่อชุมชนมีน้อย การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลยังไม่เป็นระบบและชัดเจนตลอดจนขาดความต่อเนื่อง ขาดการนำ

ข้อมูลสารสนเทศที่เก็บรวบรวมไว้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเท่าที่ควรสุดท้ายขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ

4) บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและสาระหลักสูตร ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญแต่ละสาระการเรียนรู้คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและมีส่วนร่วมในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาน้อย สถานศึกษามีเวลาเตรียมความพร้อมน้อย จึงขาดความมั่นใจในการจัดทำสาระหลักสูตร นโยบายการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการขาดความแน่นอน ไม่ชัดเจน ขาดสื่อ เอกสาร วัสดุและอุปกรณ์ และข้อมูลสารสนเทศในการจัดทำหลักสูตร ขาดงบประมาณสนับสนุนระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนไม่ค่อยเป็นระบบชัดเจน ครุมีภาระงานอื่นมาก จึงมีระยะเวลาในการจัดทำหลักสูตรน้อย สถานศึกษาบางแห่งจัดทำสาระหลักสูตรไม่ได้ จึงลอกเลียนจากสถานศึกษาอื่น บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการบริหารหลักสูตรและมีเวลาในการวางแผนน้อย

1.2.12 การบริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า คณะทำงานได้มีการวางแผนในการทำงานที่ชัดเจน ทั้งในด้านงบประมาณ การมอบหมายงานแก่บุคลากร การสนับสนุนในเรื่องของวัสดุ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน มีการจัดทำเอกสารการสรุปและรายงานผลการประเมินเพื่อนำข้อมูลนั้นมาปรับปรุงพัฒนางานในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วัลลภา อารีรัตน์ และคณะ. (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดชัยภูมิ จากผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นขั้นตอนสอดคล้องกับแนวทางที่ กรมวิชาการเสนอแนะของโรงเรียนบ้านห้วยหนองจันทิ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนัก ส่งบุคลากรเข้าอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานขึ้นวางแผนตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ / พันธกิจ / เป้าหมาย จัดทำสาระของหลักสูตรทั้ง 8 กลุ่ม การกำหนดสัดส่วนเวลา ขึ้นดำเนินการในการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี / รายภาค การทำคำอธิบายรายวิชา และการจัดหน่วยการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งการปฏิบัติในแต่ละขั้นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง และสอดคล้องกับการศึกษาของ มูโก

โบโต (Mukoboto. 1982 : 245: A) ได้ศึกษารูปแบบการวางแผนหลักสูตรในประเทศแซมเบีย เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผลกระทบของระบบการจัดการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า บทบาทที่กำหนดโดยรัฐบาล ไม่สอดคล้องกับบทบาทของกลุ่มต่าง ๆ ในทางปฏิบัติในการจัดหลักสูตร กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรทุกระดับการศึกษา กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นว่า ครูและผู้นำทางการศึกษาคควรจะได้รับผิดชอบในการสร้างหลักสูตรและการตัดสินใจเลือกใช้หลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลจากผู้เรียน และชุมชน และควรมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการบริหารหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการต่าง ๆ และจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและมีการพัฒนาชุมชน ด้านการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งมีการปฏิรูปการศึกษา

2. เปรียบเทียบปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างจาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำหลักสูตร สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน อาจเนื่องมาจากสภาพความพร้อมของแต่ละสถานศึกษาที่ไม่เหมือนกัน ทั้งใน ด้าน งบประมาณที่ได้รับสนับสนุนในการจัดหาในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ การขาดแคลนบุคลากร ศักยภาพและทักษะในการทำงานของบุคลากร สภาพที่ตั้งของสถานศึกษา สภาพชุมชนและ วัฒนธรรมท้องถิ่น ระดับการศึกษาของบุคลากร ประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งมีผลกระทบต่อการทำงานและการดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ จึงทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ พันธณี วิหคโต (2546 : 2-9) ที่ได้ศึกษา ผลการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ สถานศึกษา โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น และสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดทำหลักสูตร ปัญหาที่พบบมากที่สุด คือ มีเวลาในการจัดทำน้อยมาก ไม่มีเวลาศึกษา อย่างเพียงพอ รีบเร่งเกินไป ไม่มีเวลาได้ทบทวนตรวจสอบ ทำให้หลักสูตรไม่สมบูรณ์ ขาดคุณภาพ และไม่มีโอกาสปรับปรุงแก้ไข การบริหารจัดการหลักสูตร ปัญหาที่พบบมากที่สุด คือ ขาดแคลนบุคลากรขาดครูที่มีความรู้เฉพาะด้าน โดยเฉพาะวิชาหลัก เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ ทำให้จัดครูเข้าสอนไม่ตรงกันกับความสามารถ ไม่ตรง

ตามวุฒิ ไม่ตรงตามความถนัดของครู และทำให้ครูต้องสอนหลายวิชารวมทั้งหลักสูตรเก่าและหลักสูตรใหม่ การจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูขาดความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ การกำหนดการเรียนรู้ การจัดทำแผนการเรียนรู้และการสอนแบบบูรณาการ แนวทางการ จัดทำแผนไม่ชัดเจน มีรายละเอียดและขั้นตอนการจัดทำยุ่งยาก ต้องใช้เวลามาก และจัดด้วยความไม่มั่นใจ สื่อการเรียนการสอน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สื่อการเรียนการสอน เอกสารหนังสือเรียน หนังสือสำหรับค้นคว้า และสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนสำหรับครูและนักเรียน มีน้อย ไม่เพียงพอ เก่า และล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่หลากหลาย บางสาระไม่สามารถจัดหาสื่อได้และไม่มีแหล่งศึกษาค้นคว้า แหล่งวิทยากร แหล่ง การเรียนรู้ในชุมชนมีน้อย ไม่เพียงพอ และไม่หลากหลาย ขาดสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้นักเรียนและครูได้ศึกษาค้นคว้า การพัฒนาผู้เรียนปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูยังไม่เข้าใจการจัดกิจกรรม ขาดประสบการณ์ ไม่ชำนาญการจัดกิจกรรมแนะแนว มีความรู้ไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรม ไม่เข้าใจวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม จึงช่วยเหลือนักเรียนตามที่พอจะทำได้ การวัดและประเมินผลปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ครูขาดความเข้าใจและขาดทักษะในการวัดและประเมินผล รูปแบบ และแนวทางการวัดและประเมินผลไม่ชัดเจนไม่เข้าใจวิธีการและประเมินผลตามสภาพจริง ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่มีความรู้ในการจัดทำเครื่องมือวัดผลประเมินผล ขาดแนว และวิธีในการสร้างแบบประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย การมีส่วนร่วมของชุมชน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมน้อย ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการศึกษาแนวใหม่การวัดและประเมินผล/การจัดกิจกรรม/ การจัดทำหลักสูตร มีความรู้ที่น้อย ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาท คิดว่าเป็นหน้าที่ของครู โรงเรียน และเชื่อมั่นว่าครูสามารถทำได้ดีกว่า และสอดคล้องกับการศึกษาของ ปนิตา ศรัทธาพิทักษ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลาผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงาน การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตร ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ในด้าน ดำเนินการใช้หลักสูตร มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ วิมล ฅ พัทลุง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด

กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 3 ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การดำเนินการใช้หลักสูตร การประเมินผลการใช้หลักสูตร และการเตรียมความพร้อม เมื่อเปรียบเทียบ ปัญหาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 3 ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ผู้วิจัยขอสรุปประเด็น ข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรที่ตรงกัน ควรมีการประชุม สัมมนาระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนทำงานด้านการบริหารหลักสูตร

ด้านที่ 2 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายได้มีความตระหนักถึงความสำคัญของการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษา ควรมีการอบรมและสัมมนาเพื่อระดมความคิดและวางแผนการทำงานที่อันหนึ่งอันเดียวกันและมีความสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น

ด้านที่ 3 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เพื่อให้ชุมชน ท้องถิ่น ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำและวางแผนในการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามสภาพของท้องถิ่นและชุมชนของตนเอง ควรมีการประชุม สัมมนาเพื่อวางแผนในการทำงานและสร้างความเข้าใจร่วมกัน

ด้านที่ 4 การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้นและสัดส่วนเวลาเรียน

เพื่อให้บุคลากรมีความรู้และความชำนาญในการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการบูรณาการการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ด้านที่ 5 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค

เพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตรดำเนินไปด้วยความราบรื่นและประสบผลสำเร็จ ควรมีการแต่งตั้งและมอบหมายงานแก่บุคลากรที่เหมาะสม ในการจัดทำและดำเนินการด้านหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐาน สาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ด้านที่ 6 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

เพื่อให้บุคลากรและคณะผู้ทำงานมีความรู้มากยิ่งขึ้น ควรมีการอบรม ศึกษา ค้นคว้าด้านหลักสูตรในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ

ด้านที่ 7 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

เพื่อให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้เพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนและชุมชน ควรมีการอบรม สัมมนา มีการนิเทศ ติดตามการทำงานอย่างต่อเนื่อง

ด้านที่ 8 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

เพื่อให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้มีความรู้และความเข้าใจมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความรู้ เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพจริงและสภาพของผู้เรียน

ด้านที่ 9 การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เพื่อให้บุคลากรมีความรู้และมีความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความเหมาะสมกับสภาพผู้เรียนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นควรมีการอบรม ให้ความรู้เรื่องการออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ด้านที่ 10 การกำหนดสื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

เพื่อให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำสื่อการเรียน การสอนที่เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สภาพจริงและสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียน ควรมีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการผลิตสื่อที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านที่ 11 การกำหนดการวัดและประเมินผล

เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการวัด และประเมินผลที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ควรมีการอบรม

สัมมนา การแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญ และการนิเทศติดตามจากผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง

ด้านที่ 12 การบริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และบุคลากรให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

เพื่อให้การดำเนินการบริหารจัดการด้านหลักสูตรประสบผลสำเร็จและได้รับความร่วมมืออย่างดีจากชุมชน ควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา การขอความร่วมมือจากชุมชน ท้องถิ่น องค์กรปกครองท้องถิ่นและผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินงานและการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

7.2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

7.2.2 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจต่อบทบาทของผู้บริหารต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านใน ด้านหนึ่งเพื่อให้เกิดผลดีในเชิงคุณภาพ

7.2.3 ควรมีการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและองค์กรปกครองท้องถิ่นต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

7.2.4 ควรมีการวิจัยเพื่อหาทิศทางที่ถูกต้องและสมบูรณ์ในการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต่อไป